

Сторітелінг для комунікацій у правничій сфері

Любко Дереш

*Український письменник. Автор десяти популярних романів,
які перекладені німецькою, італійською, польською і сербською мовами*

План семінару

1. Чому історії – ключ до успішних комунікацій?
2. Історії, статті, есеї та інші формати
3. Зв'язок історій та емоцій
4. Задачі сторітелінгу
5. Трикрокова модель Кена Робінсона
6. Трикрокова модель Маршала Ганца
7. П'ятикрокова модель історії і її складові
8. Практичні технічні поради при написанні текстів

1. Сила історій в сучасному світі

- Природа лідерства в інформаційну епоху
- Сторітелінг у комунікуванні складних міжнародних викликів
- Історії, емоції та зв'язок з аудиторією
- Задачі сторітелінгу

Сторітелінг – це лідерство

- Добре розказана історія викликає глибокі переживання. Вміння розказувати історії є джерелом і фундаментом для особливого лідерства – лідерства за допомогою сенсів.
- У 2008 Amazon спродюсував фільм, зроблений спільно з 20th Century Fox (*The Stolen Child*)
- У 2010 було створено Amazon Studios
- У 2013 Безос придбав The Washington Post
- У 2015 серіал, спродюсований Amazon Studios («Очевидне», *Transparent*), отримав відзнаку «Золотий глобус»
- Безос вважає, що сфера сторітелінгу, якою займається його компанія, сприяє нестандартним способам капіталізації (отримання «Золотого глобуса» сприяло зростанню продажів взуття)

Джефф Безос, засновник Amazon:

*«Сторітелінг — це ключова характеристика лідера.
Майбутнє — за людьми, які вміють розповідати історії».*

Глобальний сторітелінг

«Невійськові методи – це постійна всесвітня боротьба за серця і уми в різних країнах. Це боротьба за те щоб розповісти історію Америки і прикрасити її репутацію. Гарна репутація – це стратегічний актив. Конкуренція наративів віддзеркалюється в зростанні і падінні репутації країни. Наративна конкуренція є більш масштабною ніж будь – яка подія чи дія»

**Генерал Марк Міллі,
командувач армії США**

NATO Digital Storytelling Social Media Summit

Using a Creative Vehicle
How do we Tell the Story of NATO?

Kristina Paider
Founder
Chief Creative Officer
Hollywood Approach

Peter Murray
Marketing Director
Firaxis Games

BGen Jay Janzen
Director-General
Military Strategic Communications
Canadian Armed Forces

Rafferty Jackson
Principal
Jack Industries

**Monday
November
30**

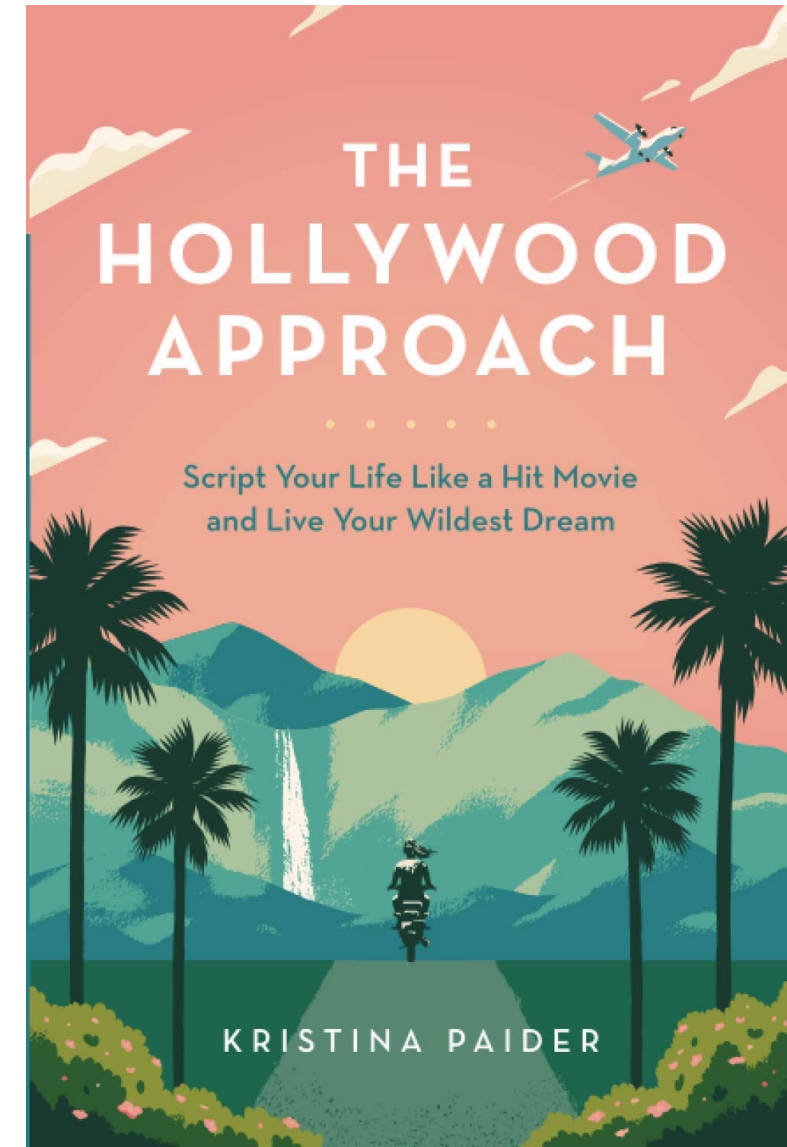
**9:30AM
ET**

NATO ASSOCIATION OF CANADA
ASSOCIATION CANADIENNE POUR L'OTAN

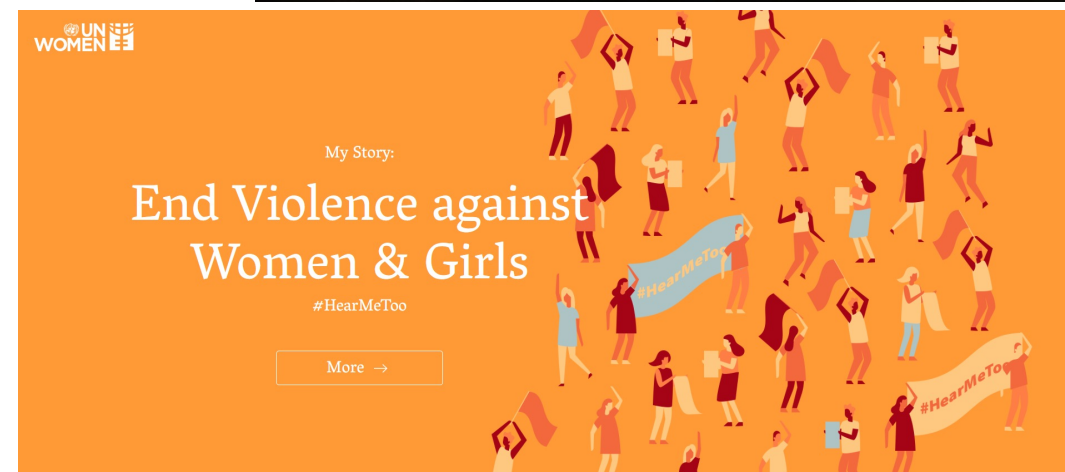
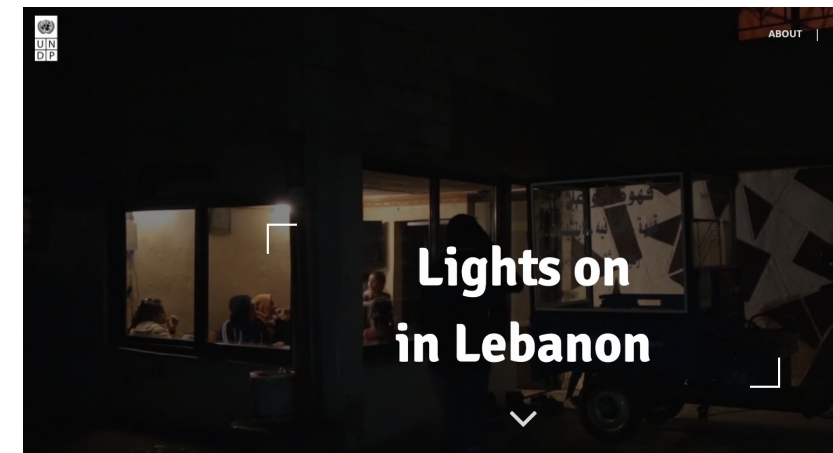
Kristina Paider, “Hollywood approach” Peter Murray, Firaxis Games

Сторітелінг на службі ООН

За допомогою мультимедійного сторітелінгу Проект розвитку ООН (UNDP)...

- ...розповідає історії відбудови Лівану і впровадження там відновлювальних джерел електроенергії («Lights on in Lebanon»)
- ...запускає сторітелінгові онлайн-платформи для кампанії проти насильства щодо жінок («End Violence against Women & Girls»)
- ...створюють мультимедійні матеріали для боротьби з пластиком сміття («Our planet is drowning in plastic pollution—it's time for change!»)

Our planet is drowning in
plastic pollution—it's
time for change!

Українські сторітелінгові проекти ООН

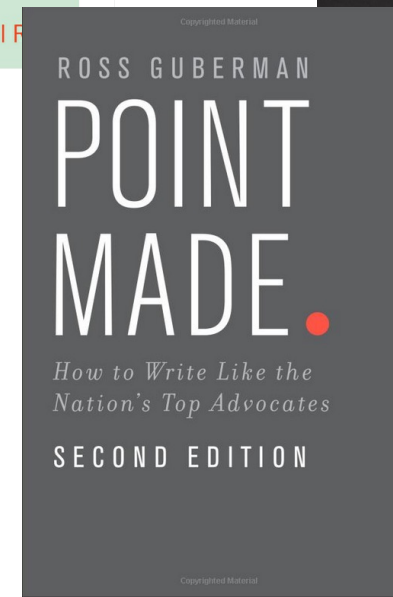
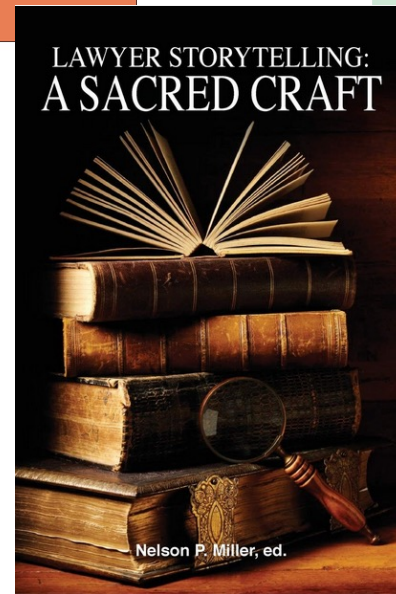
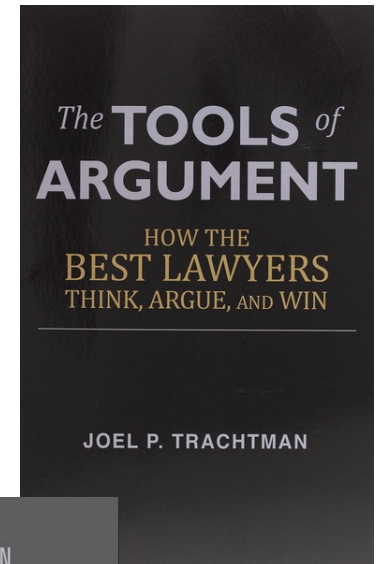
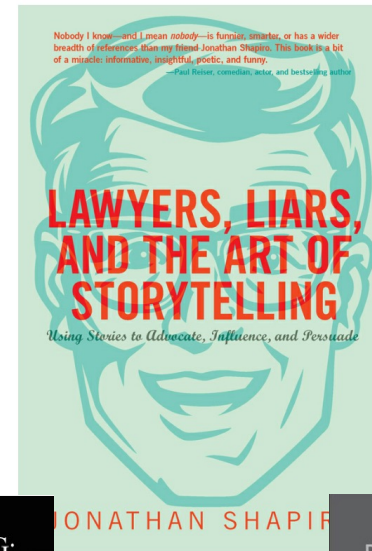
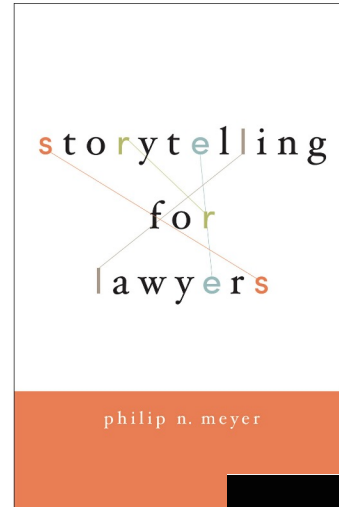
- «Жінки українського Сходу» - історії жінок, що допомагають будувати мирне життя в своїх громадах на Сході України

- «Історії переселенців з Донбасу» - успішні історії людей, що змушені були залишити зону військових дій (2017)
- Аналогічні сторітелінгові проекти розробляються для комунікації довкола кожної з **17 цілей сталого розвитку**.

Сторітелінг у правничій сфері

На Заході існує велике різноманіття видань, присвячених сторітелінгу в юридичній сфері і довкола неї.

Через історію приходять емоції

Емоції, що пробуджує хороша історія, заторкують глибинну сторону людини.

- Стаття – переважає інформаційна складова.
- Есе, нарис – переважає емоційна складова.
- Історія збалансовано подає інформацію та емоцію.
 - Традиційні форми комунікацій (статті, замальовки, 30-секундні ролики-віньєтки,) поступаються місцем історіям-лонгрідам, 2-хвилинним і 5-хвилинним історіям, в яких використана п'ятикрокова схема історії.
 - **Повноцінні історії викликають більше співчуття («Я розумію твій біль») та емпатії («Я відчуваю твій біль») – відновлюють людське в людині**

Хорхе Луїс Борхес (1899-1986), аргентинський письменник, філософ:

«Завдання історії – пробуджувати емоції».

Історії запам'ятовуються

Сторітелінг розрахований на підвищення впізнаваності - **бренд запам'ятовується в 22 рази краще**, коли про нього розказано у форматі історії.

«Люди не купують товари і послуги. Вони купують стосунки, історії і магію»

Сет Годін, відомий маркетолог

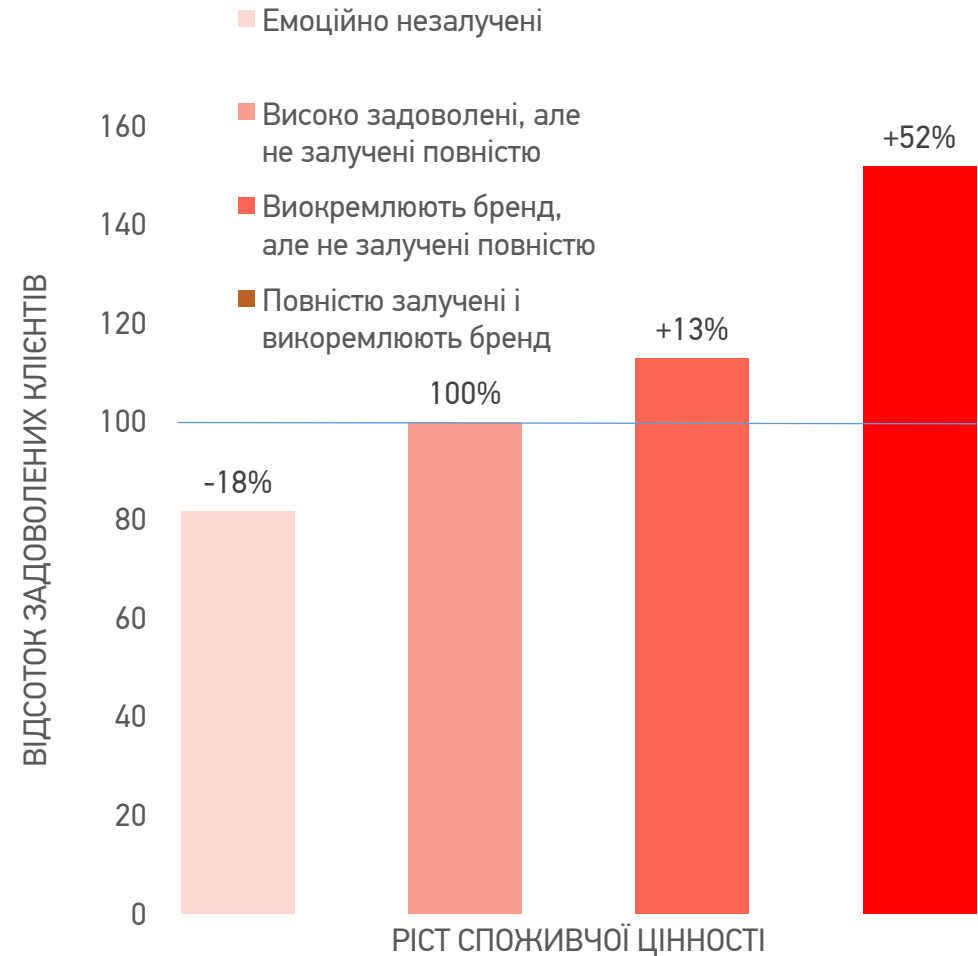

Сила емоцій

Емоційно залучена аудиторія:

- Частіше взаємодіє з джерелом емоційної інформації
- **Звертає увагу на нові повідомлення від джерела**
- **Прислухається до його порад**
- **Стає популяризаторами джерела**

Емоційно залучені споживачі більш цінні

В чому сила історії?

- Історія – це зброя проти шуму.
- Історія робить інформацію простішою для сприйняття
- Історія фокусує увагу на головному
- Історія емоційно та інтелектуально залучає слухача.

Задачі сторітелінгу

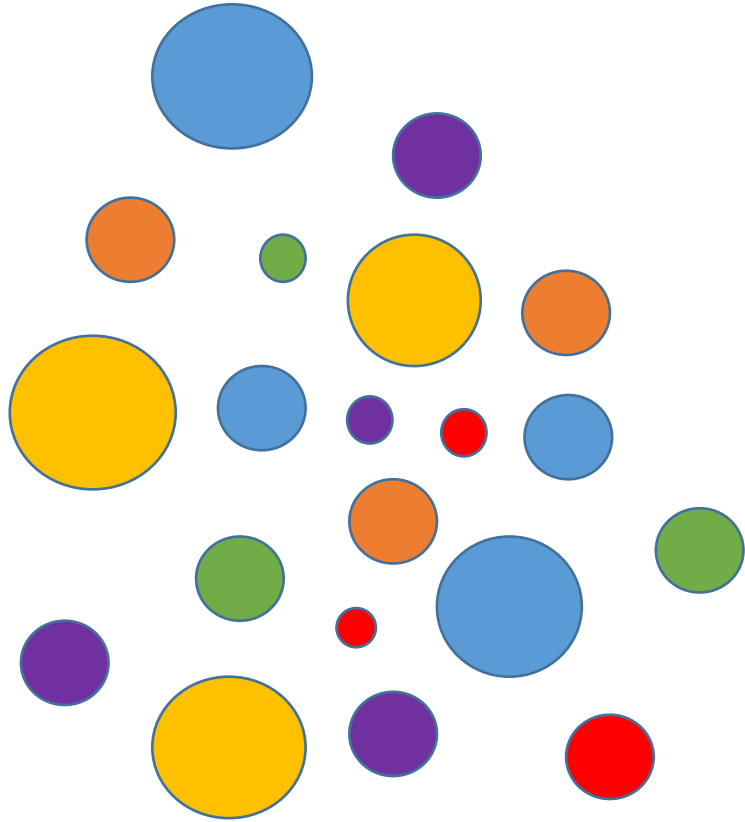
Сторітелінг дає відповіді на наступні запитання:

- Як добитися об'єднання розрізнених комунікацій в свідомості аудиторії?
- Як при обмежених ресурсах справити на аудиторію сильне враження?
- Як будувати надійну комунікацію без втрати аудиторії незалежно від обраної теми?

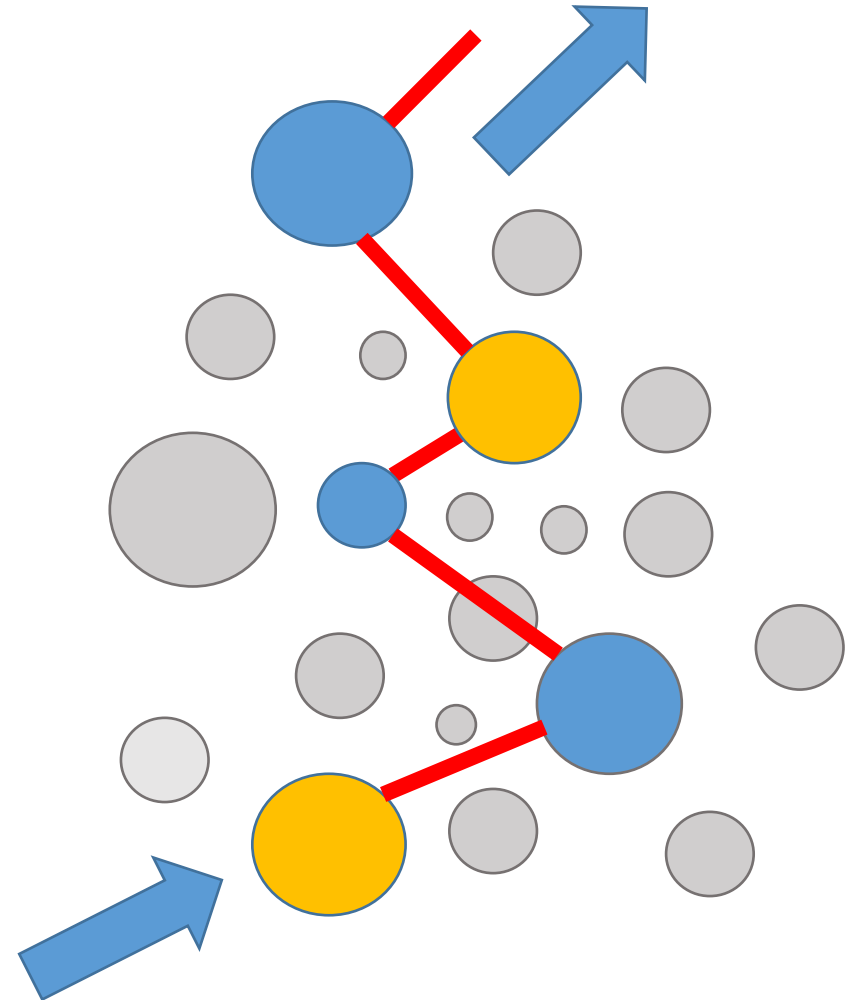

Грета Тунберг і її послідовники зуміли представити проблему захисту довкілля з раніше нечуваним для цієї теми масштабом

Не кожен набір фактів – це історія

- Сторітелінг допомагає зосередити увагу на тих аспектах події (біографії, інформації), які, на думку оповідача, і є суттю висловлювання. Сторітелінг перетворює факти на історію з чітким ціннісним посланням.
- Без такої акцентуації ми маємо просто хаотичний набір сигналів, які можна поєднувати в будь-який спосіб.
- Складна технічна інформація відлякує широку аудиторію

2. Трикрокова схема сера Кена Робінсона

- Трикрокова схема конференцій TEDx
- Зв'язок теми, фокусу й формату
- Історія Златана Ібрагімовича

Тема – фокус – формат

за книгою Марка Лівіна «Сторітелінг для очей, вух і серця»

- **Тема:**
відновлення
мирного життя
на Сході
- **Фокус:** вклад
жінок у
відбудову
спільнот
- **Формат:**
мульти-
медійний
репортаж

Схема сера Кена Робінсона (для виступів на конференції TED):

ЩО? В селі Чепигівка залишилося 150 людей, село зникає. Місцеві жінки зрозуміли, що чекати допомоги ззовні немає сенсу, і вирішили діяти самостійно

І ЩО? Завдяки діалогу з місцевою владою вони отримали фінансування на відновлення роботи фельдшерського пункту. Одна з жінок виграла грант на відкриття малого бізнесу, інша – відкрила перший продуктовий магазин.

І ЩО ТЕПЕР? Жінки все ще вчаться мобілізувати ресурси для втілення змін, яких вони прагнуть, але вони вже стали надією для всієї громади — надією на те, що мешканців Чепигівки не залишать на самоті.

Сфера застосування: статті, пости, доповіді, презентації

ЩО? – І ЩО? – І ЩО ТЕПЕР?

«805 Million Names – Zlatan Ibrahimović»

ЩО?

- Про що наша історія?
- В чому суть проблеми?
- Чому це важливо?

Футболіст дізнався про те, що сьогодні на планеті існує 805 мільйонів людей, котрі потерпають від голоду, і серед них дуже багато дітей. Тому він вирішив стати амбасадором ООН з питань подолання недостачі харчування.

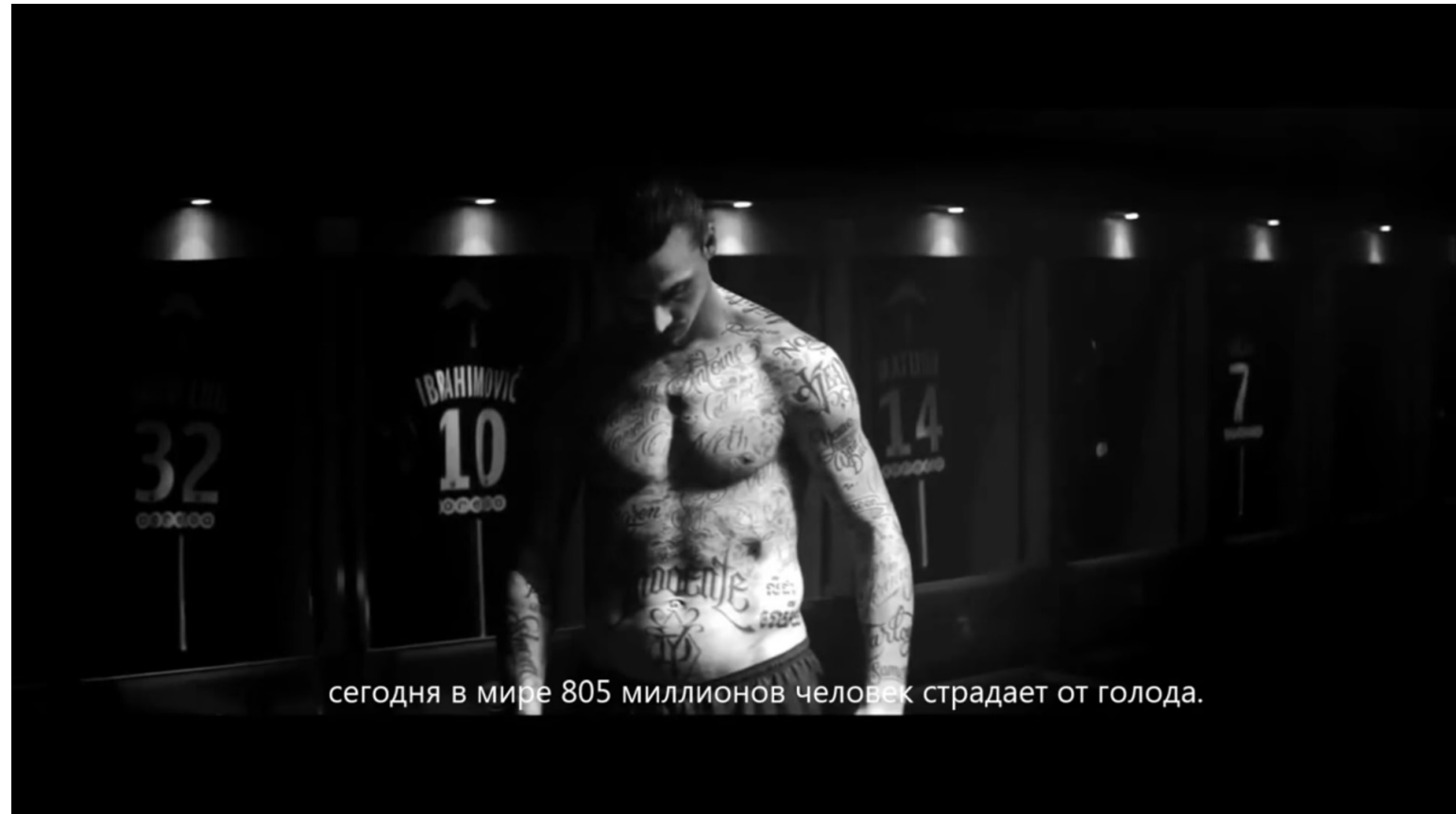

ЩО? – І ЩО? – І ЩО ТЕПЕР?

І ЩО?

- Який хід наших думок?
- Що ми пропонуємо?
- Які наші ідеї?
- Які кроки робимо?
- Що сталося далі?

Аби привернути увагу до цієї проблеми, Ібрагімович витатуював на своєму тілі 50 імен людей, котрі страждали від голоду. В такий спосіб він хотів нагадувати всім про те, що Світова продовольча програма ООН потребує нашої підтримки.

сегодня в мире 805 миллионов человек страдает от голода.

ЩО? – І ЩО? – І ЩО ТЕПЕР?

І ЩО ТЕПЕР?

- Як це працює на практиці?
- Як це допоможе іншим?
- Які висновки ми можемо зробити?
- Що сталося після всього?

У ФІФА існують строгі правила. Футболістам заборонено скидати майки під час матчу, коли вони святкують забитий гол. Під час матчу «Парі Сен-Жермен» - «Кан» 2015 року Ібрагімович відкриває рахунок.

Несподівано, попри заборону, він скидає майку. Всі камери світу бачать татуювання імен людей, що голодують, нанесені на його тіло. Футболіст отримує жовту картку від арбітра. Але в такий спосіб він доносить проблему до уваги цілого світу.

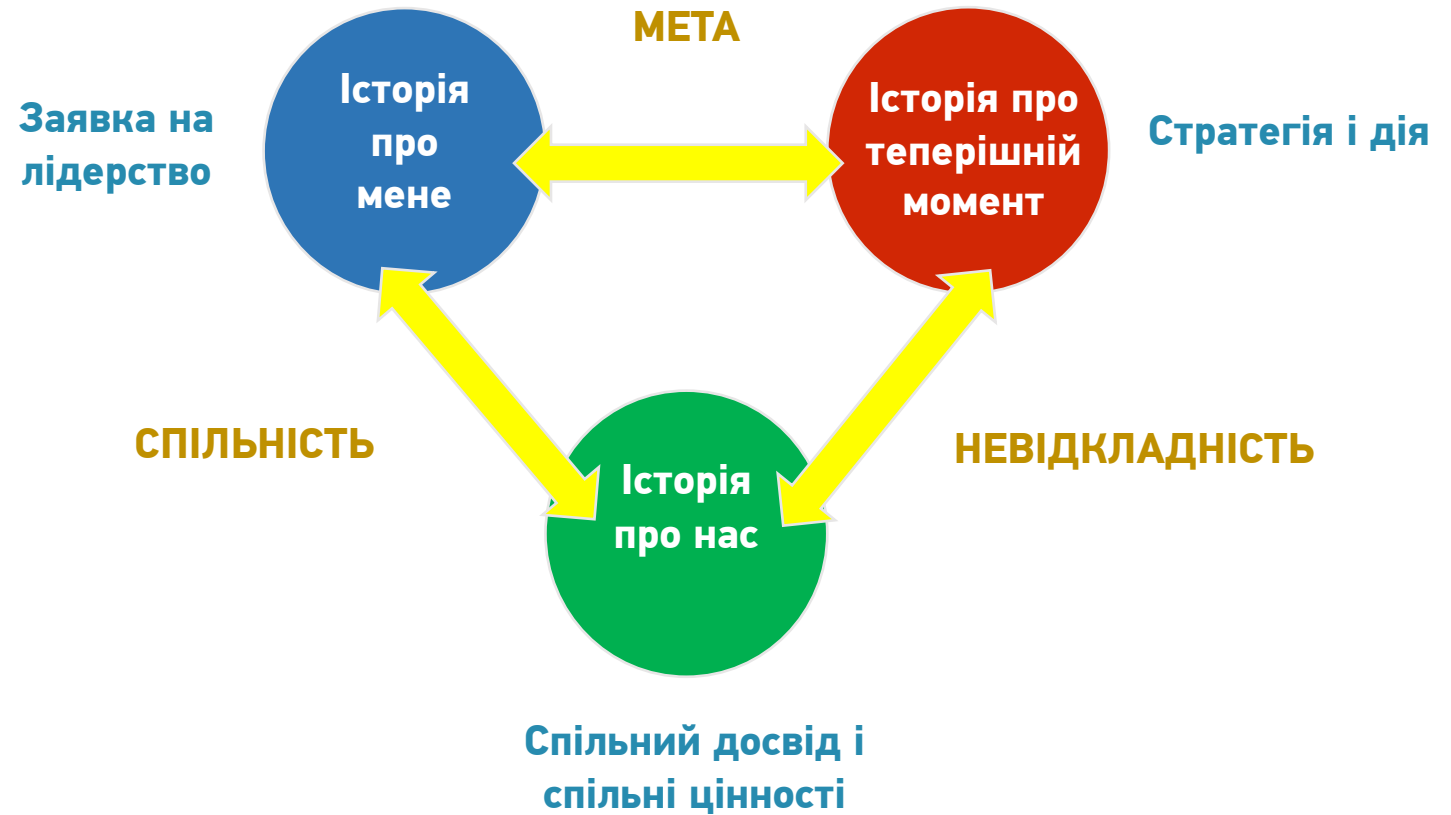
3. Трикрокова модель Маршала Ганца

- Трикрокова схема публічних виступів
- Історія, розказана Джефом Безосом у Конгресі США

Я-Ми-Теперішній момент

- Маршал Ганц – відомий гарвардський дослідник питань організації та лідерства. Відомий своєю підготовчою роботою з учасниками переможної кампанії Барака Обами у 2008-му.
- **«Якщо я не буду за себе, хто буде за мене? Якщо я буду тільки сам за себе, ким я тоді буду? І якщо не тепер, то коли?»** (раббі Гілель, I ст.н.е., «Піркей Авот»)

Сфера застосування: публічні промови, мотивуючі заклики, маніфести, звернення і т.д.

Джеф Безос на слуханнях у Конгресі США

Історія про себе:

Народжений 17-літньою дівчиною-студенткою з Нью-Мехіко, він виростав у дуже бідних умовах. Історія Джефового вітчима – Мігуеля, емігранта з Мексики. Сім'я повинна була важко працювати для того, аби заробляти на життя. *Сімейні цінності. Американська Мрія.*

Історія про нас:

Ми – нація, в якій прийнято ризикувати заради успіху. Те, що ми робимо в Amazon, ми робимо руками американців і для Америки. Ми створюємо можливості для Америки. Історія простої працівниці Amazon Патріції. *Патріотизм.*

Історія про теперішній момент:

Світ потребує великих компаній, оскільки є речі, які можуть зробити тільки гіганти – наприклад, збудувати Боїнг-787. Ми робимо важливий вплив на суспільство. Невипадково, що Amazon була створена саме в США – велика країна народжує великі компанії. Цінності Америки – це скарб, до якого хоче бути причетний весь світ. Підсумок: *Патріотизм+сімейні цінності+Американська мрія+надія на майбутнє*

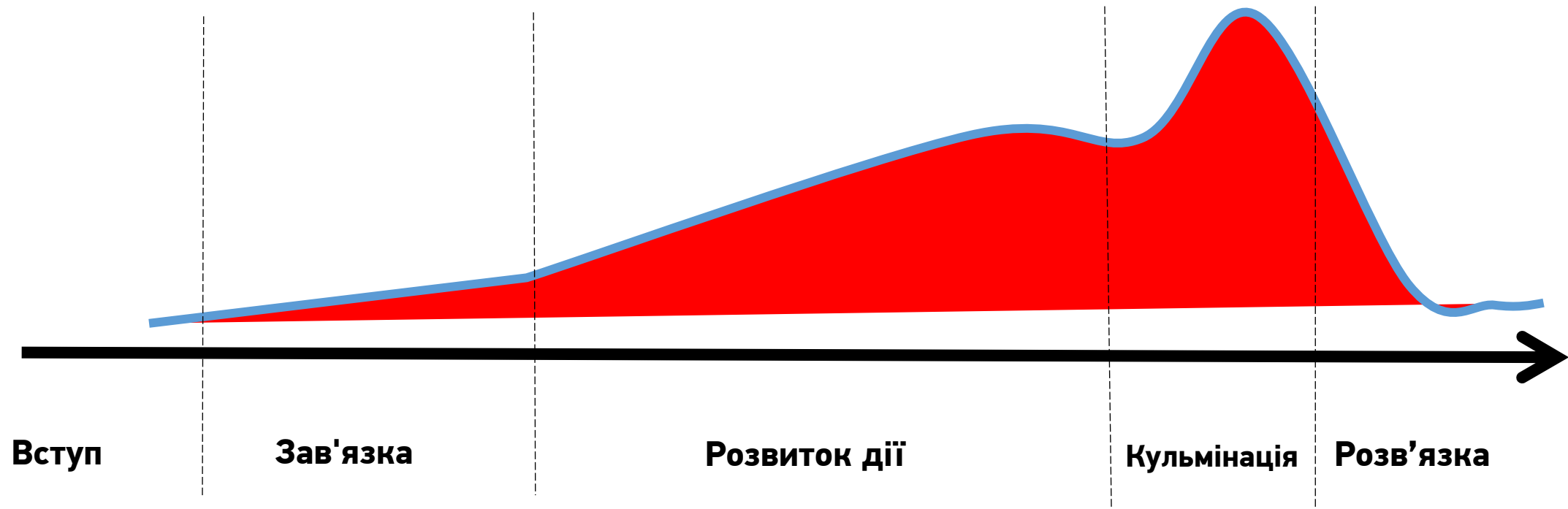
4. П'ятикрокова модель історії

- Герой, конфлікт, сюжет, структура
- Два види сюжету
- Шлях героя як універсальний сюжет

П'ятикрокова модель історії

Складові п'ятикрокової моделі історії:

- Герой, конфлікт, сюжет, структура, подія (перетворення)
- Частина п'ятикрокової моделі історії: вступ, зав'язка, розвиток дії, кульмінація і розв'язка

Герой. В центрі історії – людина

- В центрі історії завжди має бути людина: *людям цікаві лише інші люди.*
- Історія не повинна в лоб розповідати про проблематику. Історія повинна бути про людину і про її життя.
- Тому ми розповідаємо, в першу чергу, історію про людину — але у зв'язку з проблематикою.
- Відповідно, наш герой — це людина, яка допоможе нам транслювати ті цінності, про які буде наша історія.

Виняткові особисті якості Нельсона Мандели дозволили зробити його обличчям кампанії за боротьбу проти апартеїду

Конфлікт. Виправити порушення

- Конфлікт — це порушення, яке має бути виправлене.
- Конфлікт повинен провокувати героя до дії.
- Конфлікт складається з двох частин — зовнішньої і внутрішньої.
- **Зовнішня** частина конфлікту — це те, що ми називаємо «проблемою».
- **Внутрішня** частина конфлікту — це те, що герой повинен перебороти в собі, щоб вирішити проблему.

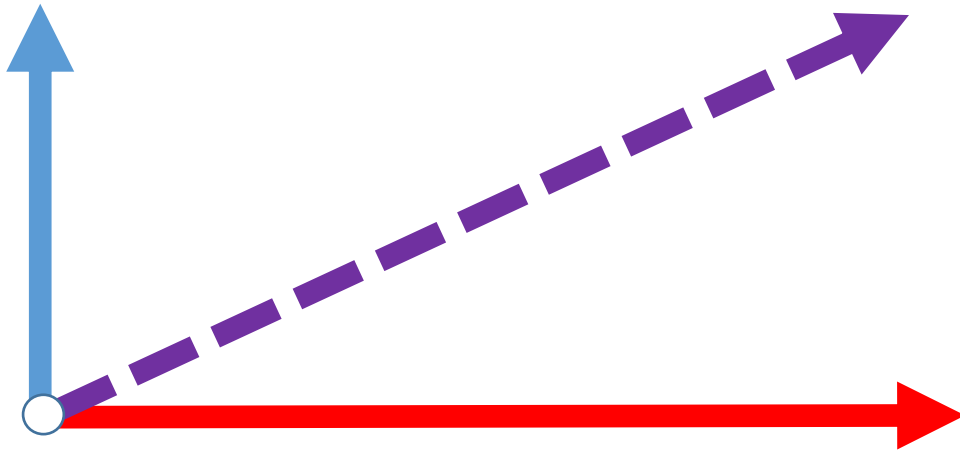
Вигнання Адама і Єви з Раю – один із найбільш успішно прокомунікованих судових процесів в історії людства. Зовнішній конфлікт – їсти чи не їсти яблуко. Внутрішній конфлікт – йти чи не йти всупереч волі Бога. Вчений-правознавець Джордж Анастасоло називає цю історію прикладом дослідження зв'язку між виною і необізнаністю.

(із дослідження Американської асоціації юристів «10 судових процесів, які змінили світ»)

Два вектори конфлікту

Етичний вектор
(переоцінка цінностей)

Цілісне логіко-емоційне
сприйняття історії (патос)

Подієвий вектор
(вирішення проблеми)

Повноцінна історія повинна мати два види конфлікту: зовнішній (обставини) і внутрішній (ціннісна, моральна, етична дилема). Обидва повинні приводити до перетворення персонажа і ситуації.

Нюрнберзький процес. Моральна дилема

- Конфлікт зовнішній – покарання керівників нацистської Німеччини за злочини проти людства.
- Конфлікт внутрішній – якою повинна бути міра покарання?
- Позиція Вінстона Черчіля – приставити до стінки і розстріляти.
- Позиція союзників (США, СРСР, Франції, Великобританії) – показати, що решта світу схиляється до принципів цивілізованого правопорядку

Два типи сюжету. Лінійний/хронікальний

Серіал «Чорнобиль»

- Лінійний (хронікальний, відцентровий)

A+B+C+...+X.

«Помер король, а потім померла королева»

Хронікальні сюжети багатоконфліктні, один сюжет змінює інший і т.д. Це огляд фактів, історії. Зв'язок – історичний.

- Принцип зв'язку – стріла часу. Герой переходить від мандрівки до мандрівки.
- Щоб бути цікавим для читача, є сенс чергувати лінійний і концентричний сюжети.

Сфера застосування: біографія, хроніка подій, репортаж, «дорожня карта», план, прогноз і т.д.

Концентричний тип сюжету

«Втеча з Шоушенку»

Сфера застосування: історії, лонгріди, розслідування, комунікація складних питань і тем тощо

- **Концентричний (доцентровий) – більш сучасний тип.**

$A \Rightarrow B \Rightarrow C \Rightarrow \dots \Rightarrow X$

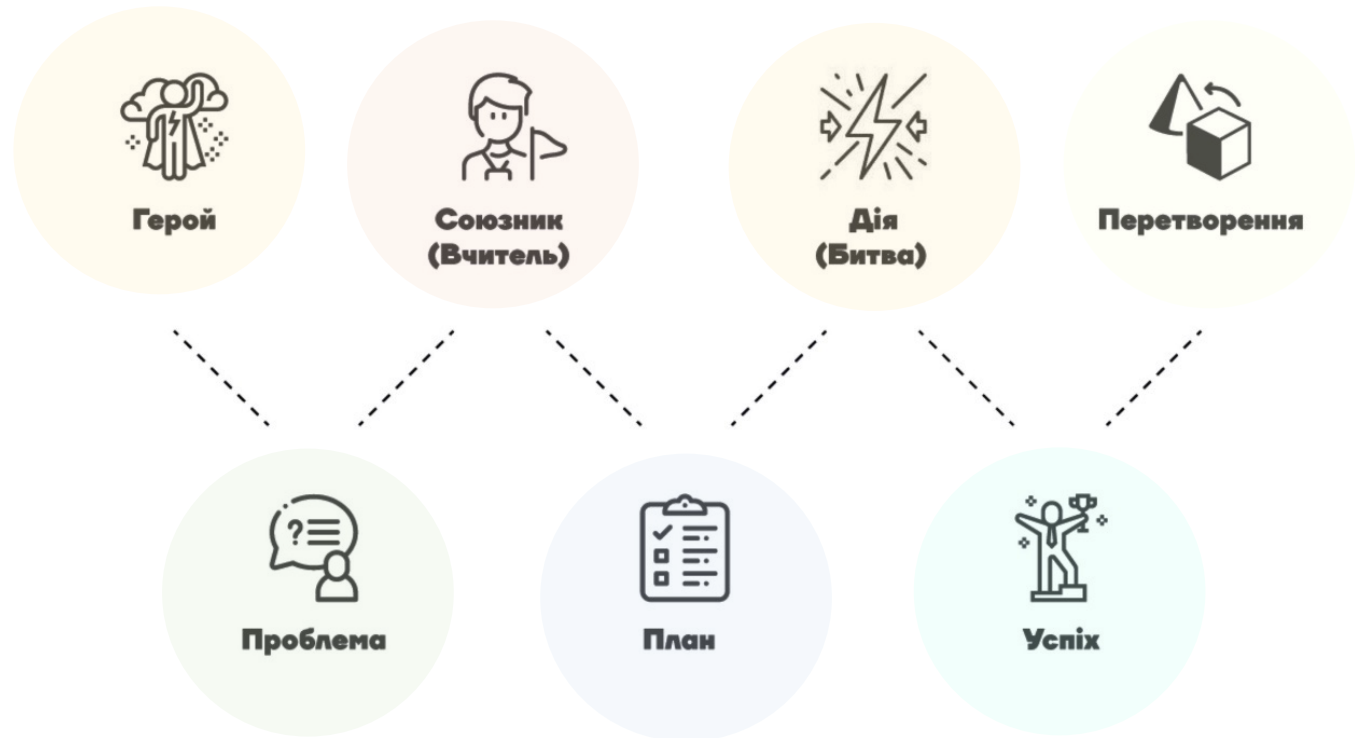
«Помер король, а потім королева – з горя»

Переважають причинно-наслідкові зв'язки, присутня єдність дії. Всі події стягуються в один вузол, підкорюючись **одному конфлікту**. У всього є мотиви. Образ – колесо з центром (герой).

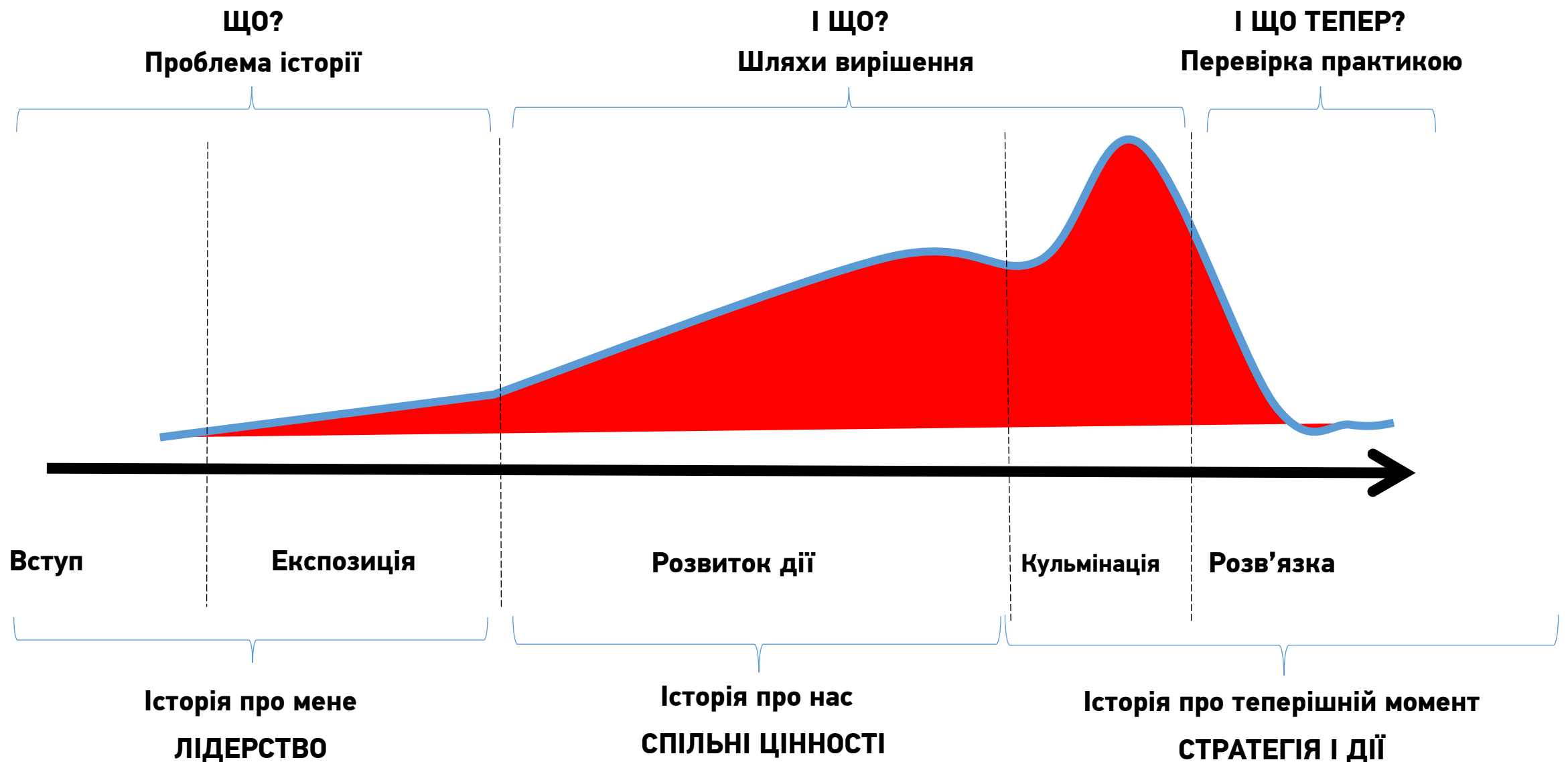
- **Причина – в героєві.**
- Хронікальний сюжет може включати в себе кілька менших концентричних сюжетів.
- Концентричний сюжет може бути багатолінійним (як підвид)

Дональд Міллер «Building a Story Brand»

Шлях героя – це шлях успішного перетворення за допомогою проблеми через відмову від старих підходів («проблема», «вчитель»), кризу (битва, «смерть») віднайдення нових підходів («успіх») і нового «Я» («перетворення»).

Структура історії. Розвиток конфлікту в трикроковій та п'ятикроковій схемах

Розбір смислової структури історії

на прикладі «Nike Football – The Switch»

1. Вступ

Відомий футболіст Кріштіану Роналду і болбой Чарлі Лі стикаються під час футбольної гри.

Вступ повинен бути не більший за

3-5% від усього тексту

2. Експозиція

- Автор показує: хто, де і з ким, задає простір і час, основні віхи ситуації.
- **Експозиція показує конфлікт історії.**

- Експозицію краще не затягувати.
- Тривалість та характер експозиції задаються її призначенням – ввести читача в саму історію.
- Експозиція може займати **10-15%** від усього тексту.

3. Розвиток дії

Розвиток дії – поглиблення конфлікту: зіткнення очікувань і можливостей двох героїв.

Обидвоє героїв повинні докласти великих зусиль і праці, аби утриматися на вершині (Чарлі в тілі Роналду) чи пройти шлях від шкільної команди до збірної Англії (Роналду в тілі Чарлі).

Розмір – **60-70%** тексту

4. Кульмінація

- **Кульмінація** – найвища точка емоційної напруги
- Герой, стикнувшись з проблемою, намагався її розв'язати, але розуміє, що криза повністю захопила його і нічого старого після кризи не вціліє. **Кульмінація – це момент переламу в кризі, ціннісної переоцінки, зміни світогляду.**
- *Герої повинні зійтися в футбольному поєдинку один з одним. Коментатор: «Це схоже, ніби Роналду грає проти ще одного Роналду!»*
- Розмір кульмінації – **10-20%** тексту

5. Розв'язка

4. Розв'язка – погляд на ситуацію зі сторони. Час для того, щоб читач/глядач зміг співпережити зміну героя, а герой – прийняти/усвідомити зміни, які з ним відбулися.

Кожен з героїв переміг самого себе.

Розмір розв'язки – **3-5%** тексту

Практичні поради

- Ознаки вдалої історії
- Місія як основа побудови стратегії комунікації
- Загальний і наближений плани
- Використання конкретики в текстах

Велика історія чи багато малих історій?

- Для вдалої побудови комунікації важливо мати стратегію власного розвитку і представлення себе аудиторії – це можна порівняти з серією книжок, які ви хочете написати чи серіалом, який би ви хотіли зняти.
- Кожна «серія» (текст) – завершене висловлювання. *(напр., мала історія про перемогу в суді)*
- Весь «серіал» (послідовність комунікацій) загалом теж є завершеним висловлюванням *(напр., велика історія про боротьбу з корупцією)*

Жак Луї Давід, «Смерть Сократа» (фрагмент). Висловлювання Сократа на різні теми об'єднані однією ідеєю – безсмертям людської душі.

«Велика історія» за Стівеном Кові

- Якими ви хочете бути?
- Що ви хочете робити?
- Які ваші цінності та принципи?

} МІСІЯ

«Особиста місія – це персональна конституція людини. Принципи, викладені в особистій конституції, є основою для прийняття як основоположних, так і повсякденних рішень не залежно від інших факторів – емоцій, думок, обставин» (Стівен Кові)

- Велика історія починається з місії. Місія диктує теми і ставлення до гострих проблем сьогодення.
- **Місія – це характер нашого особистого бренду як персонажа.**

Елементи успішної історії

- Вдала тема – гостра, інтригуюча, стосується всіх (універсальна)
- Наявність конкретних прикладів, фактів та історій («одного разу...»)
- Легкий тон, за можливості – доречна іронія чи гумор (але пам'ятати про рамки стилю)
- Зрозумілий, добре виписаний персонаж
- Завершеність висловлювання (вирішення проблеми, переоцінка цінностей героїв)
- Хороша мова

Поняття про «загальний» і «наближений» плани

**Загальний
план:**
великі
часові
проміжки,
головні
події,
відсутність
конкретних
деталей

**Наближений
план:**
деталізація
часу, місця,
обставин,
деталей
інтер'єру,
зовнішності
людей,
погоди за
вікном і т.д.

Кілька правил при написанні текстів

- Пишіть просто, уникайте заглиблення в технічну сторону питання.
- В центрі історії повинна залишатися людина, її проблема (зовнішній конфлікт) і її моральна дилема (внутрішній конфлікт).
- Конкретна ситуація краща за абстрактну.
- Концентричний сюжет кращий за лінійний.
- Чергуйте загальний і наближений плани, особисті деталі та узагальнені міркування.
- Вводьте переміну героя: **видимість успіху – випробування – точка безнадії – реальний успіх** («світло-темрява-світло»).
- Уникайте складних слів і складних речень. Спробуйте пояснювати складні ситуації простими словами.
- Фінал - на ціннісній (піднесеній) ноті.

**Запрошую на освітні програми
школи письменницької майстерності
і копірайтингу «Риба»**

**На програми художнього письма
та копірайтингу**

www.riba.academy

ВАШІ ЗАПИТАННЯ